

ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В ДОСЛІДЖЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто питання підвищення ефективності аналітичного процесу дослідження фінансової стійкості підприємства. Акцентовано увагу на специфіці оцінок фінансової стійкості підприємства. Визначено доцільність розгляду взаємозв'язку типів фінансової стійкості та стратегій.

Аннотация. Рассмотрен вопрос повышения эффективности аналитического процесса исследования финансового состояния предприятия. Акцентировано внимание на специфике оценок финансовой устойчивости. Определена целесообразность рассмотрения взаимосвязи типов финансовой устойчивости и стратегий.

Annotation. The issue of improving the efficiency of the analytical process of financial stability of enterprise research is discussed. The specificity of estimates of financial stability is emphasized. The expediency of considering the relationship types of financial stability and strategies is determined.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансова стійкість, платоспроможність.

Мета статті полягає у визначенні підходів до аналітичної оцінки фінансової стійкості підприємства.

З переходом економіки країни до ринкових відносин підвищується самостійність підприємств, їх економічна та юридична відповідальність, що потребує нових підходів у дослідженні діяльності підприємств.

Спроможність підприємства своєчасно сплачувати борги, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, долати непередбачувані потрясіння та підтримувати свою платоспроможність у несприятливих обставинах свідчить про його фінансовий стан.

Стійкий фінансовий стан є складовою частиною загальної стійкості підприємства, що характеризується збалансованістю фінансових потоків, наявністю засобів, котрі дозволяють організації підтримувати свою діяльність протягом певного періоду часу, в тому числі обслуговуючи отримання кредитів та виробництво продукції [1].

Специфіка оцінок фінансової стійкості традиційно полягає у визначенні її типів:

абсолютна стійкість фінансового стану характеризується співвідношенням, де всі запаси повністю покриваються власними оборотними коштами (підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів). Така ситуація трапляється вкрай рідко, і, як правило, її не можна розглядати як позитивну, адже за цих умов адміністрація не має можливості використати зовнішні джерела коштів для основної діяльності. Нормальний стан для підприємства – такий, коли частка власних оборотних коштів становить трохи більше 50 %.

нормальна стійкість фінансового стану підприємства гарантує його платоспроможність, за якої для покриття запасів використовуються як власні, так й залучені кошти;

нестійкість є порушенням платоспроможності підприємства, коли підприємство для покриття частини своїх запасів повинно звертатися до додаткових джерел покриття;

кризовий фінансовий стан передбачає ситуацію, коли підприємство перебуває на межі банкрутства (грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість підприємства навіть не покривають його кредиторської заборгованості та прострочених позик).

Фінансова стійкість вважається нормальною (допустимою), якщо величини короткострокових кредитів й позичкових коштів, що залучені для формування запасів і затрат, не перевищують сумарної вартості виробничих запасів готової продукції (найбільш ліквідної частини запасів і затрат). У випадку коли зазначені умови не виконуються, фінансова нестійкість набуває характеру ненормальної і веде до істотного погіршення фінансового стану.

Фінансова стійкість підприємства визначається за таких умов, коли власні й залучені ним кошти використовуються так, що грошові надходження від його діяльності, насамперед прибуток, є достатніми для погашення кредиторської.

У сучасних умовах господарювання правильно вироблена господарська стратегія, оптимально складений план економічного розвитку, продумана облікова політика й система управління в сукупності забезпечують фінансову стійкість, котра є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин, а отже, визначається сукупністю виробничо-господарських і фінансових чинників.

Якщо виробничий та фінансовий плани успішно виконуються, то це позитивно впливає на фінансове становище підприємства. І навпаки, в результаті недовиконання плану на виробництво та реалізацію продукції виникає підвищення собівартості, зменшення виторгу та суми прибутку і, як наслідок, погіршення фінансового стану підприємства та його платоспроможності. Внаслідок цього стійкий фінансовий стан не є випадковістю, а підсумком грамотного, вмілого управління всім комплексом факторів, які визначають результати господарської діяльності підприємства.

В умовах ринку фінансовий стан підприємства розкриває ступінь його життєдіяльності та потужність чинників

ритмічності виробництва якісної і дешевої продукції, яка має сталий попит;
стійкому становищі підприємства на ринку;
високому рівні матеріально-технічної оснащеності виробництва та відтворення;
застосуванні передових технологій;
налагодженості економічних зв'язків із партнерами;
ритмічності кругообігу основного й оборотного капіталу;
ефективності господарських і фінансових операцій;
незначному ступені ризику в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності [2].

Виходячи з того, що суб'єкти господарювання мають різні масштаби та показники обігу, необхідно враховувати останні під час проведення економічно-статистичного аналізу фінансової стійкості підприємств.

Аналіз фінансової стійкості важливий як для великих підприємств, так і для малих, але їхні стратегії відрізняються.

Основними стратегіями фінансової стійкості великого підприємства є:

визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;
визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання;
вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів.

Основними стратегіями фінансової стійкості малого підприємства є:

формування фінансових ресурсів та стратегічне управління ними;

створення та підготовка стратегічних резервів;

визначення головної загрози з боку конкурентів та розроблення заходів щодо усунення цієї загрози.

Таким чином, загальними питаннями в аналізі фінансової стійкості як великих, так і малих підприємств є необхідність їх збалансованого зростання. Але якщо великі підприємства прагнуть зростати, що гарантує підприємству підтримку стійкості, то малі підприємства орієнтовані на пошук шляхів організаційного розвитку [3].

На сьогодні як малі, так і великі підприємства мало уваги приділяють вибору комп'ютерних технологій задля врахування особливостей їх функціонування відповідно до завдань аналізу.

Переважає більшість спеціалізованих програм аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств є програмами ретроспективного аналізу даних фінансової звітності, що слабо адаптовані до вимог управління суб'єктом господарювання.

На думку автора, розробка формальних критеріїв, використовуючи які можна зіставляти різні програми фінансового аналізу, дасть змогу зменшити суб'єктивний фактор в оцінці їх можливостей і дозволить формувати висновки за результатами проведеного аналізу, виокремлювати проблемні питання в аналізі фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Таким чином, ґрунтуючись на наявній практиці фінансового аналізу, правомірно розглядати в оцінці фінансового стану підприємств як базові можливості системи, так і засоби розширення базових можливостей з метою підвищення ефективності аналітичного процесу.

Наук. керівн. Чернишов С. І.

Література: 1. Хелферт Э. Техника финансового анализа / Э. Хелферт ; пер. с англ. – М. : Аудит. ЮНИТИ, 1996. – 664 с. 2. Шеремет А. Д. Финансы предприятий / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин. – М. : ИНФРА-М, 1998. – 344 с. 3. Котляр М. Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів / М. Л. Котляр // *Фінанси України*. – 2005. – № 1. – С. 113–117.